

Põllumajandusmaade elurikkus – mida 15 aastat elurikkuse seiret meile ütleb

Anu Tiitsaar
agroökoloogia
spetsialist

30.05.2025

Miks seiret tehakse?

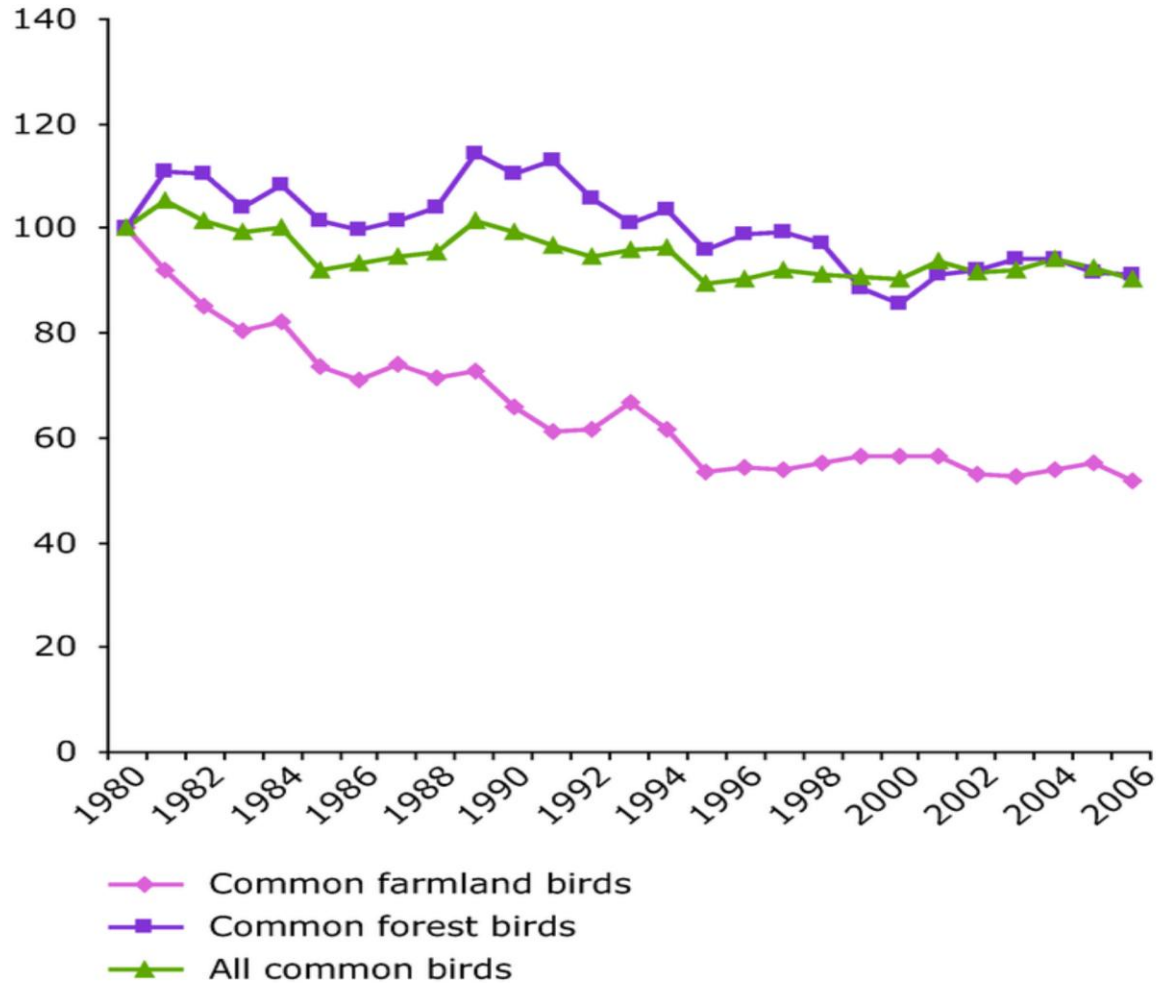
EU kulutab 387 miljardit eurot 2023-2027 eelarveperioodil põllumajandustoetusteks

- Üks osa sellest on tagada, et toit oleks soodne ja tootmine väiksemate riskidega AGA
- Suur osa toetustest keskendub põllumajanduse jätkusuutlikusele. Selleks on nii vajadus kui tugev ühiskondlik surve.
- Seire on üks osa sellest skeemist:
  - Kas raha läks õigesse kohta?
  - Millised on pikaajalised elurikkuse trendid?
  - Kuidas erinevad tootmismeetodid mõjutavad elurikkust?
  - Kuidas saaks paremini?

Vajadus ja surve tuleneb elurikkuse seisundist

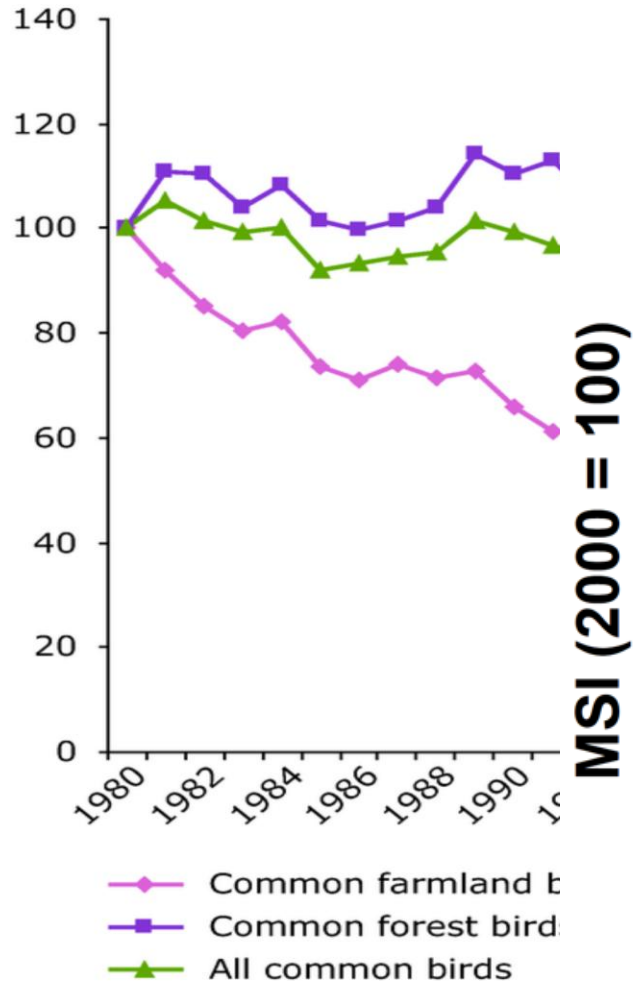
Common birds in Europe — population index (1980 = 100)

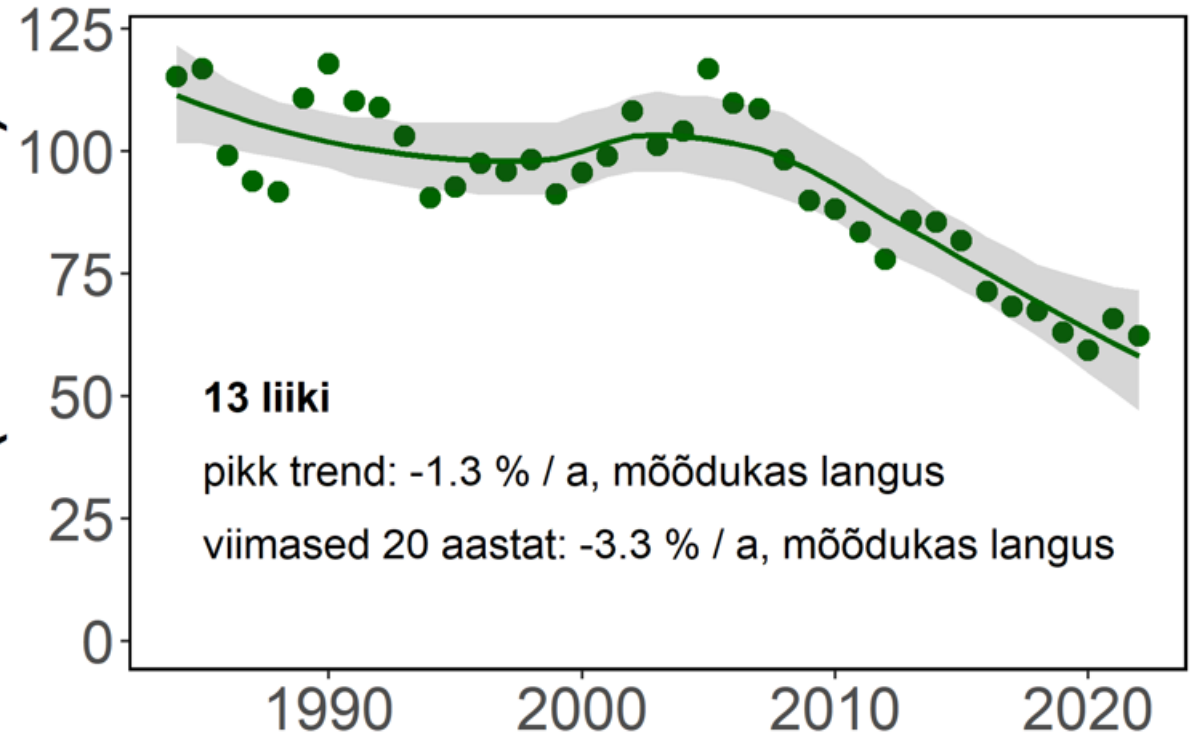
Vajadus ja surve tuleneb elurikkuse seisundist

Common birds in Europe — population index (1980 = 100)

FBI

Vajadus ja surve tuleneb elurikkuse seisundist

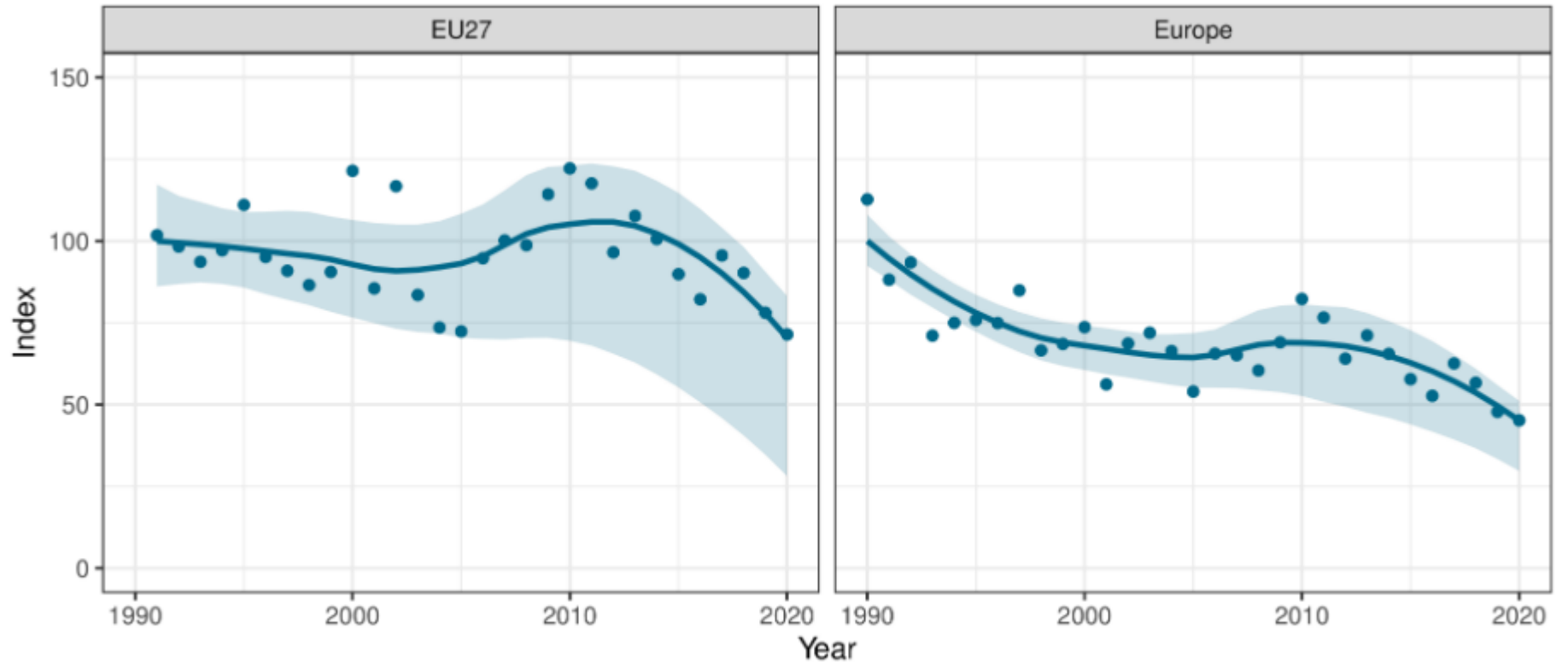
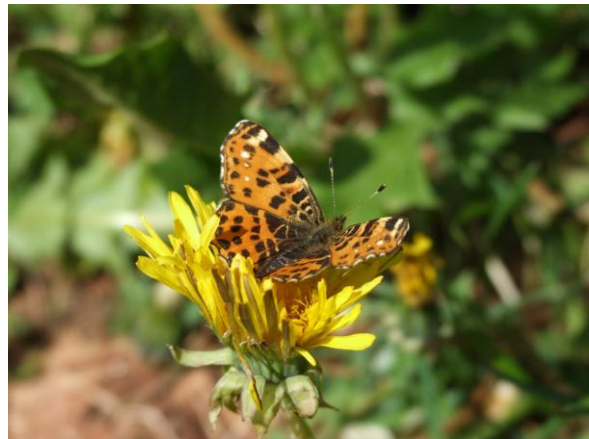

Figure 6: Grassland butterfly indicators for EU27 and Europe. Shaded areas represent 95% confidence intervals.

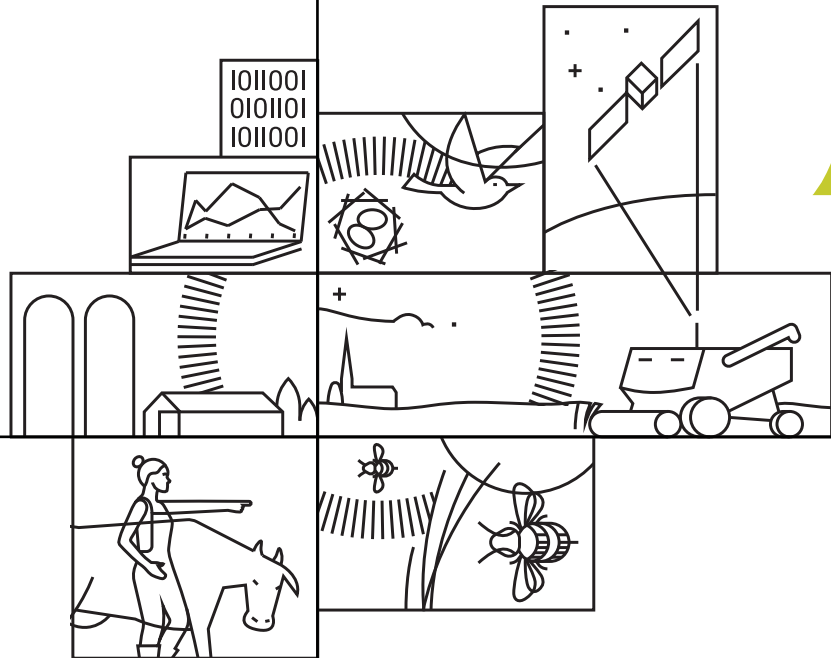
Kes sobib indikeerima?

- Piisavalt arvukas aga mõistliku vaevaga määratav elurikkuse rühm
- Teada taustsüsteem
- Atraktiivne
- Olemas võrdlusbaas
- Olemas eksperdid
- Mõistlik hind

Kimalased ja linnud on põllumanadusmaastiku elurikkuse indikaatoriks

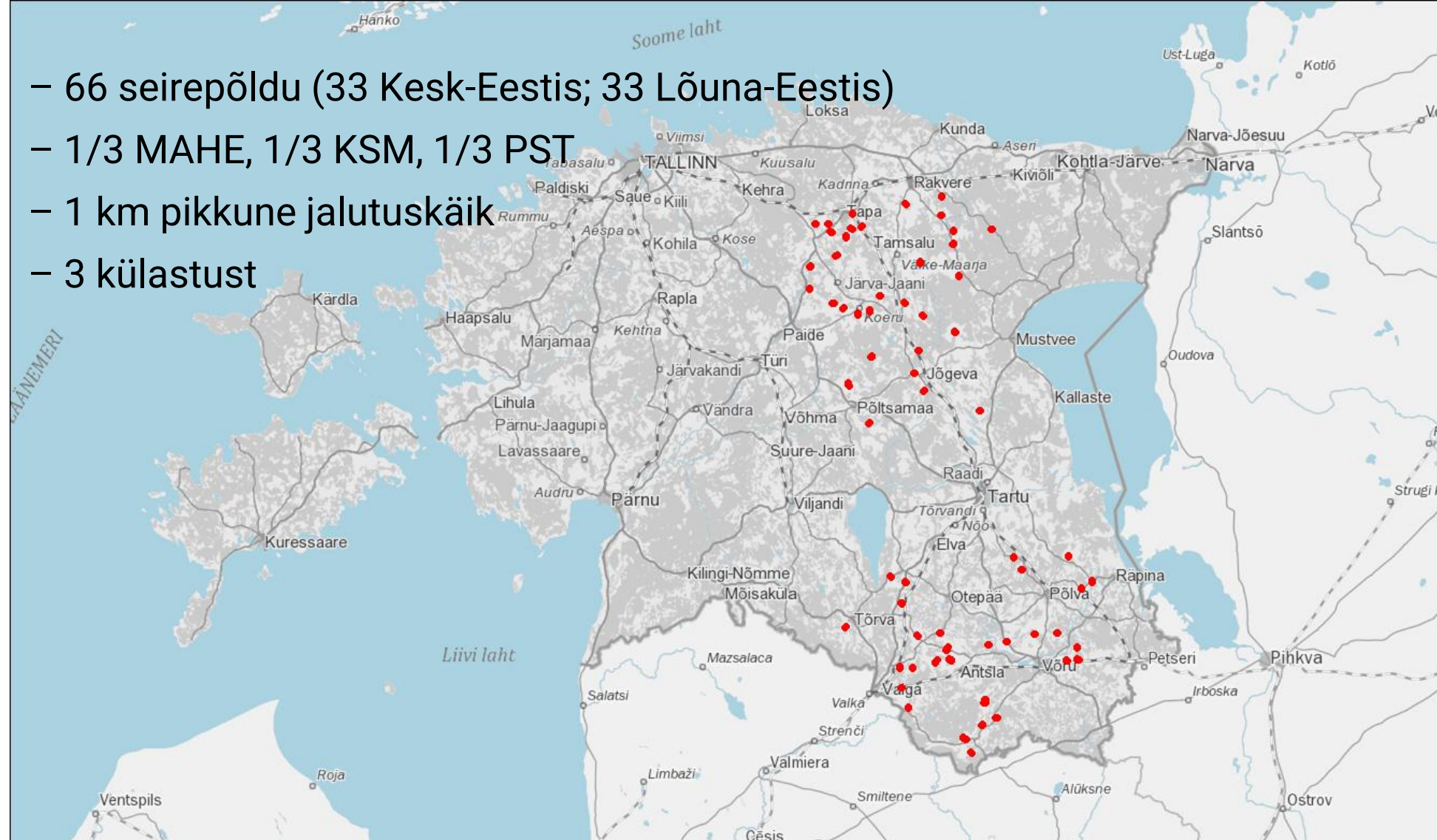
Ehk kuidas toota nii, et elurikkus ei kannataks

Metoodika – linnud 2008-2023

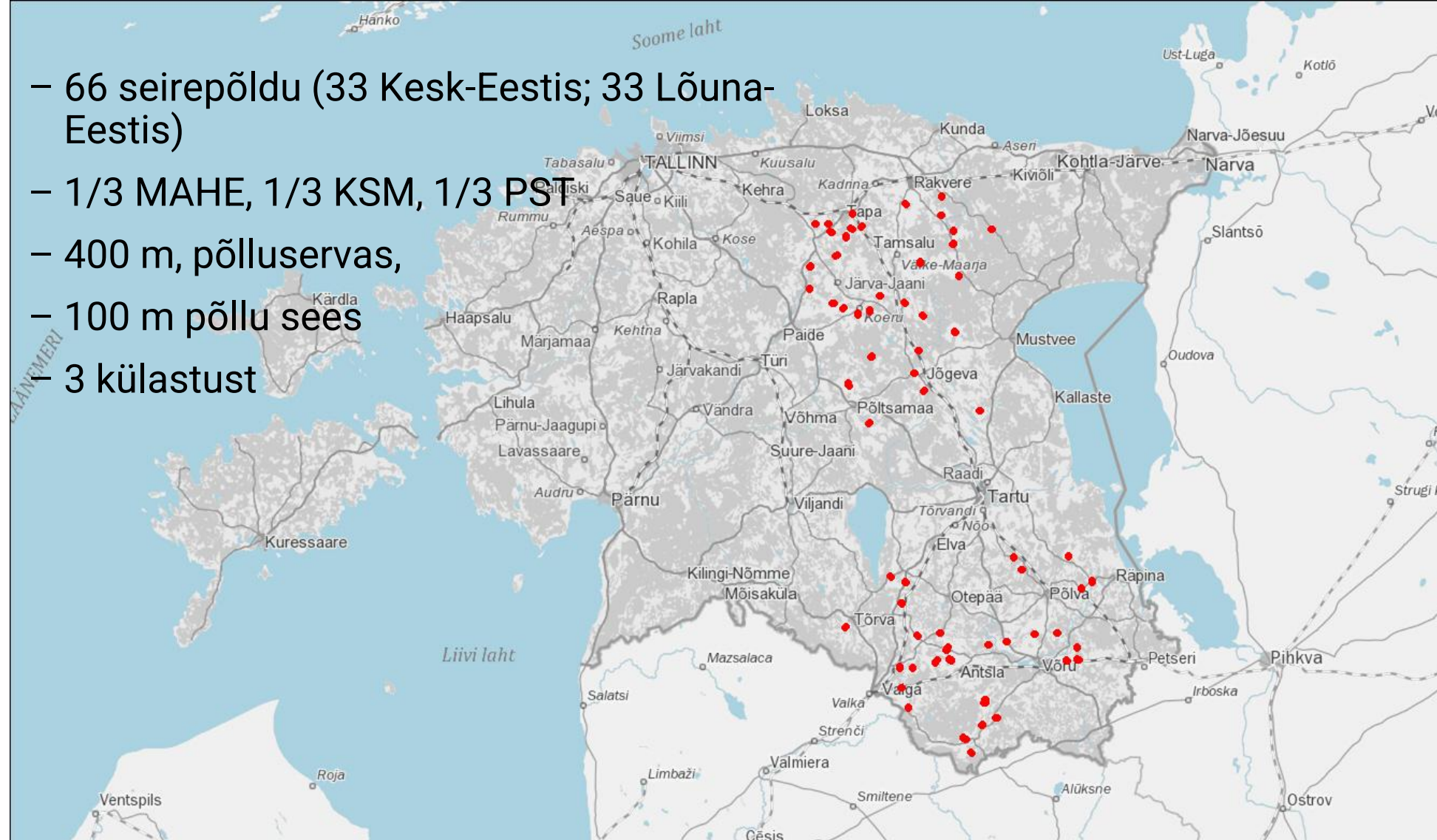
- 66 seirepõldu (33 Kesk-Eestis; 33 Lõuna-Eestis)
- 1/3 MAHE, 1/3 KSM, 1/3 PST
- 1 km pikkune jalutuskäik
- 3 külastust

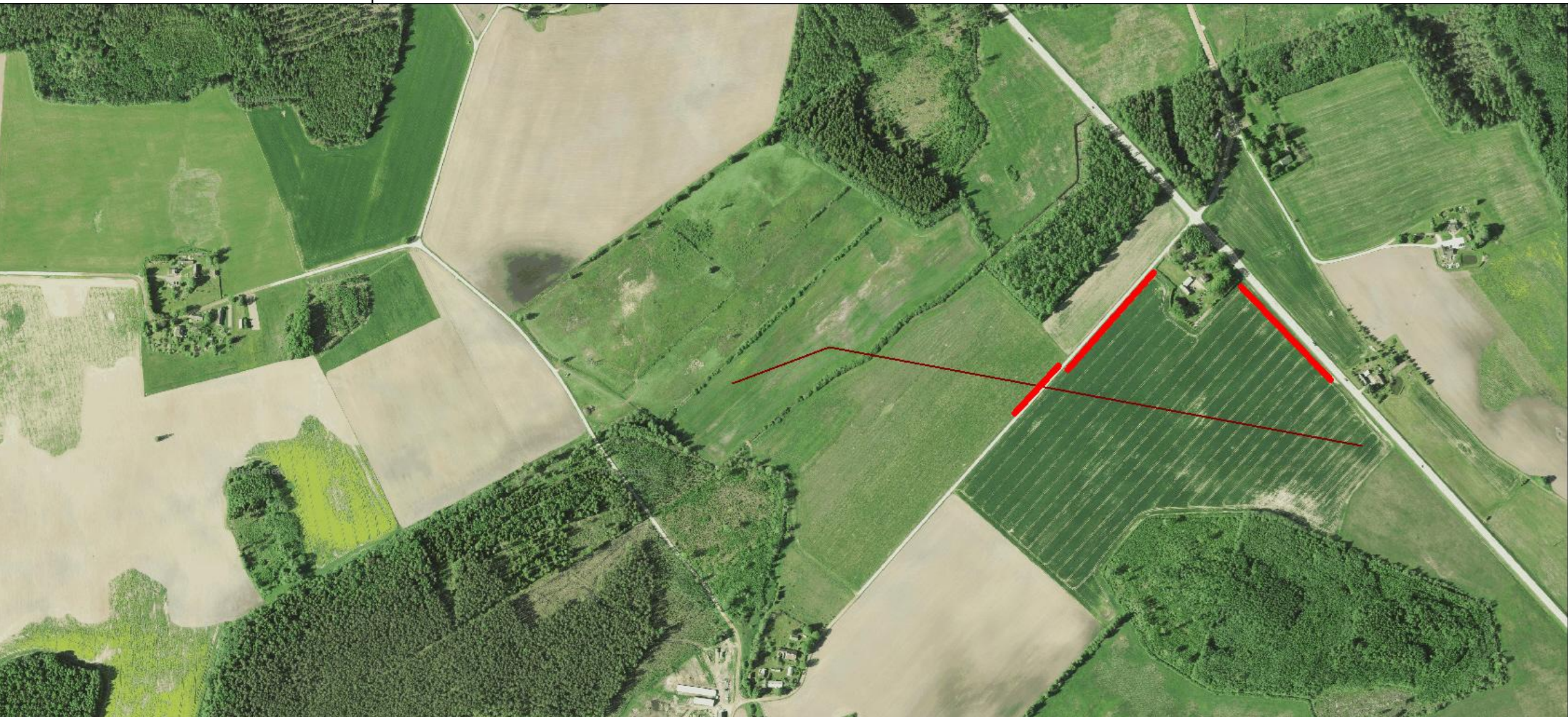
Metoodika – kimalased 2009....

- 66 seirepõldu (33 Kesk-Eestis; 33 Lõuna-Eestis)
- 1/3 MAHE, 1/3 KSM, 1/3 PST
- 400 m, põlluservas,
- 100 m põllu sees
- 3 külastust

METIK

Maaelu
Teadmuskeskus

Üldised tulemused

Linnud 2010-2023

- 7162 pesitsevat paari 55 liigist
- 37% mahepõldudel; 33% keskkonnasõbraliku majandamise liitunud põldudel ja 30% tavatootmispõldudel

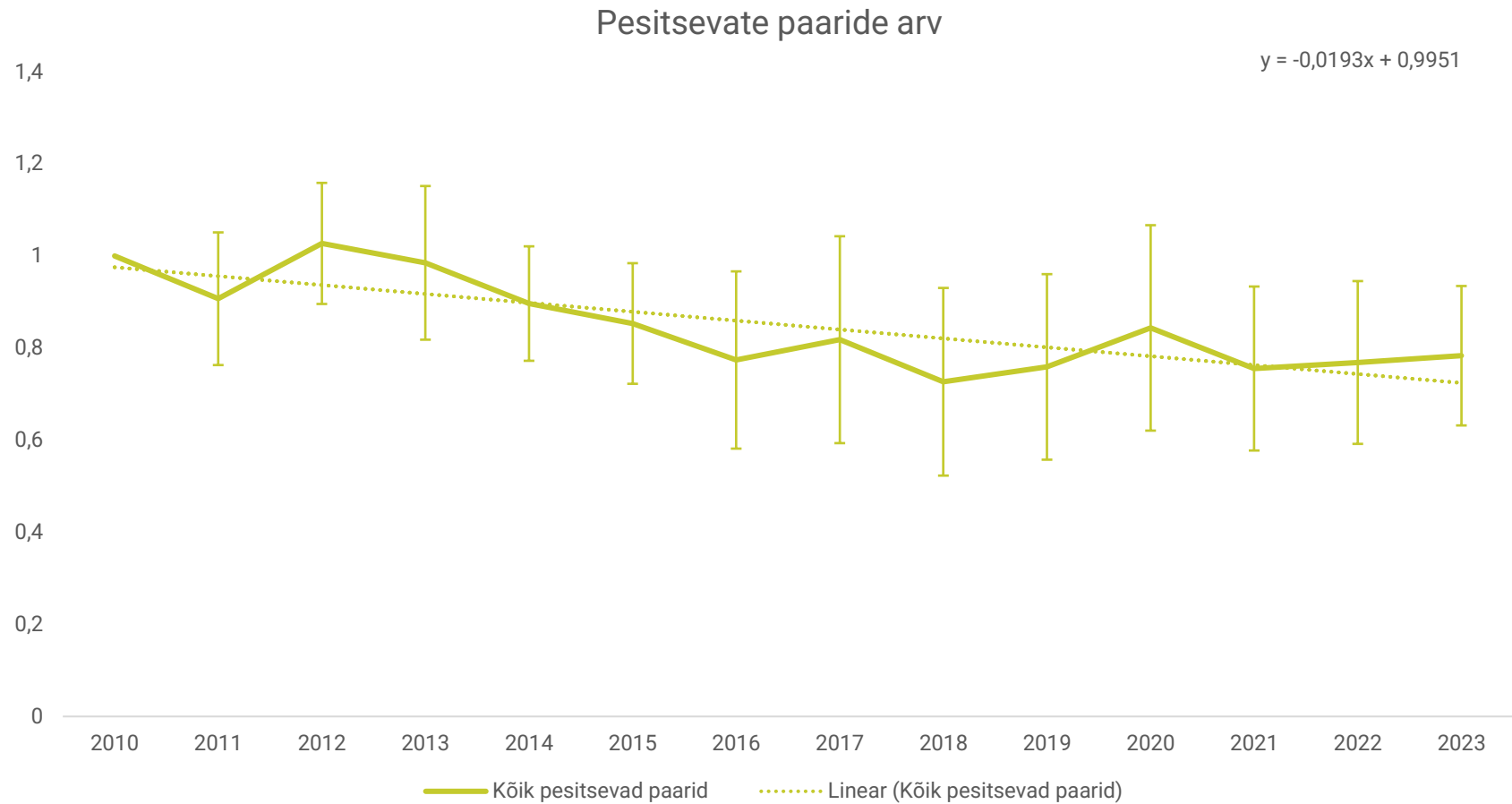

Kimalased 2009-2024

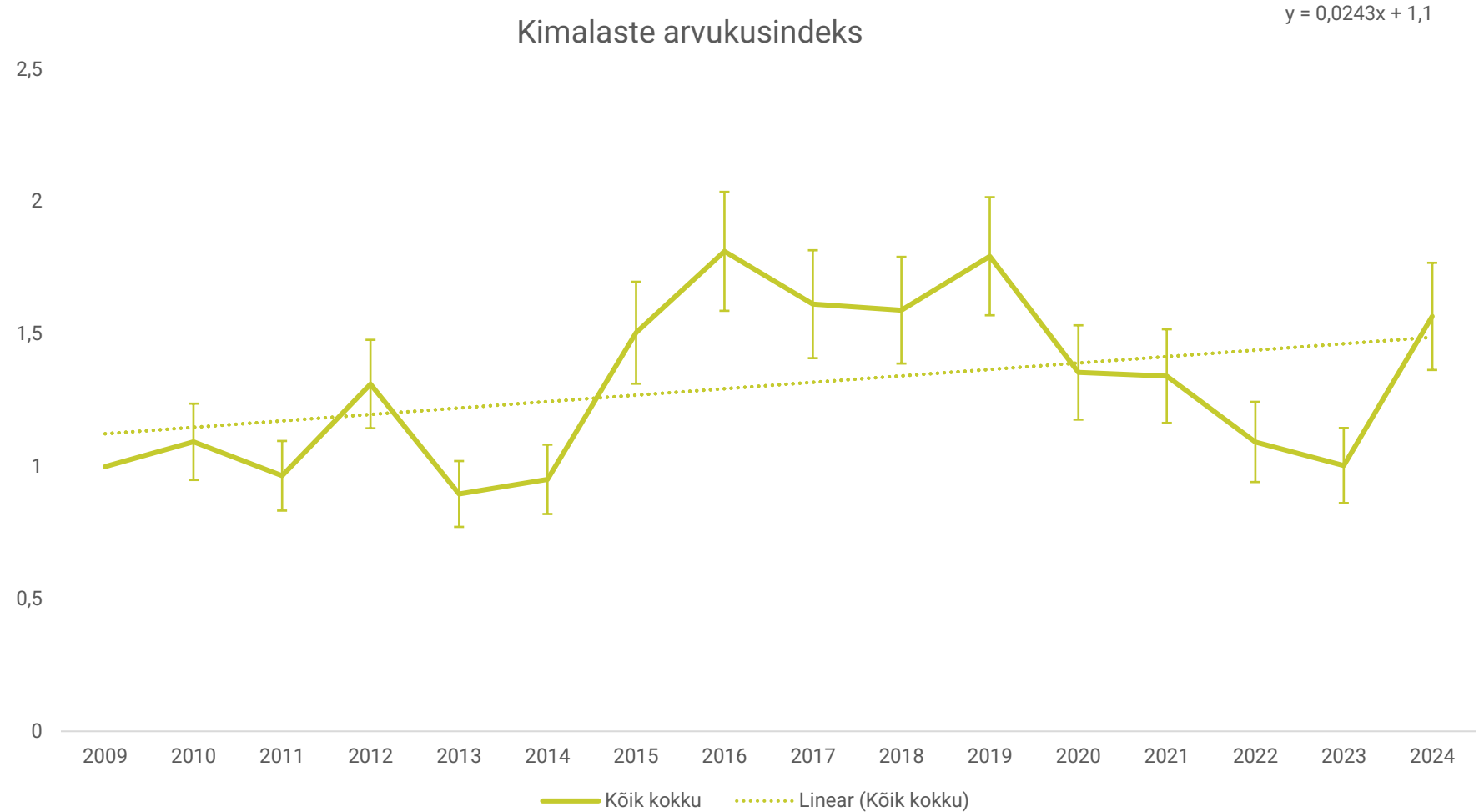
- 50 636 kimalast ja 21 liiki
- mahepõldudel Kesk-Eestis keskmiselt 34,1 isendit transekti kohta, Lõuna-Eestis 74,9 isendit. Samad väärtused KSM toetusega kaetud põldudel on 42,2 ja 65. PST põldudel 9,6 isendit Kesk-Eestis ning 53 isendit Lõuna-Eestis.

Linnud – pesitsevate paaride arv

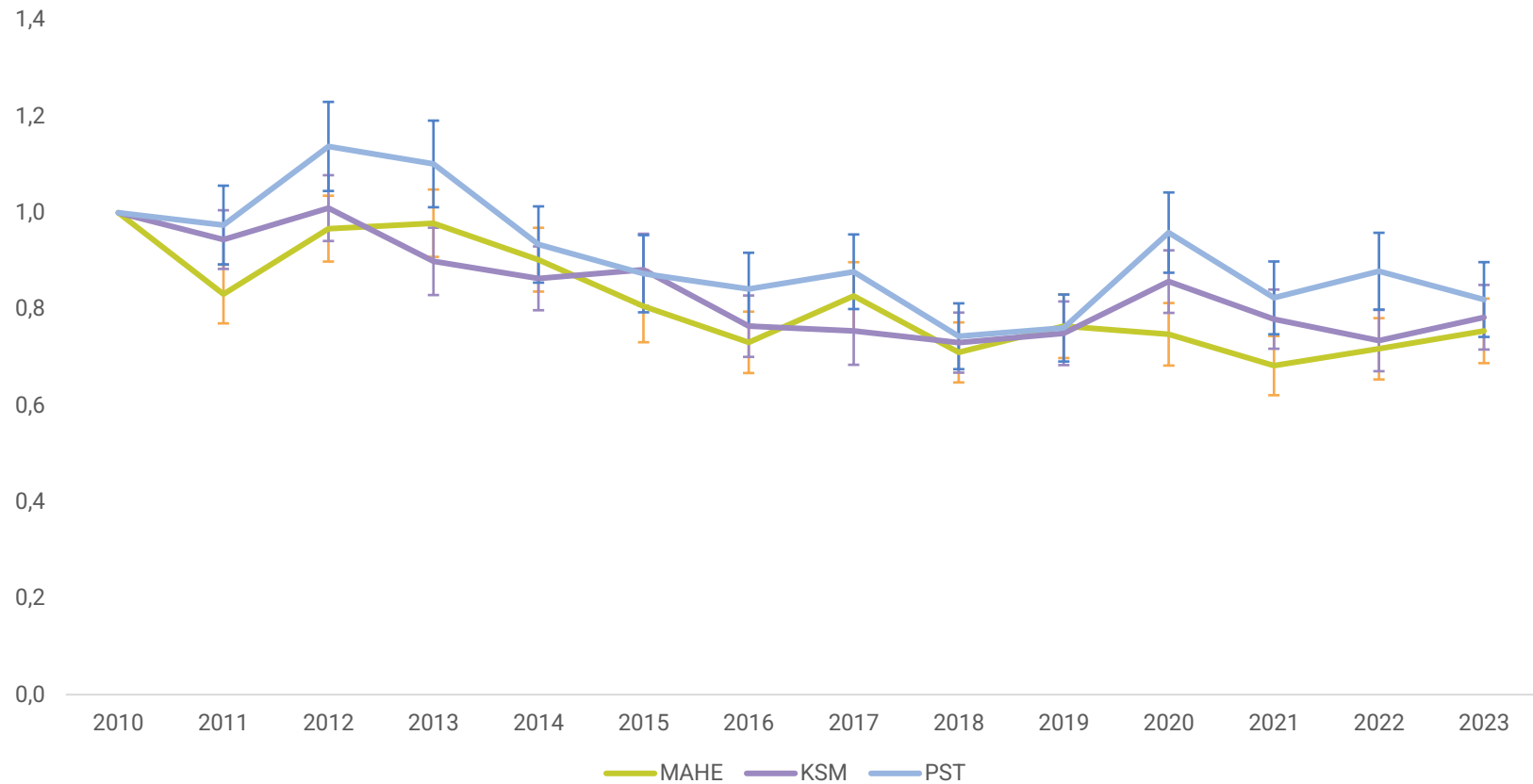
Kimalased – arvukuse muutus läbi seireajaloo

Tulemused – erinevad tootmisviisid - linnud

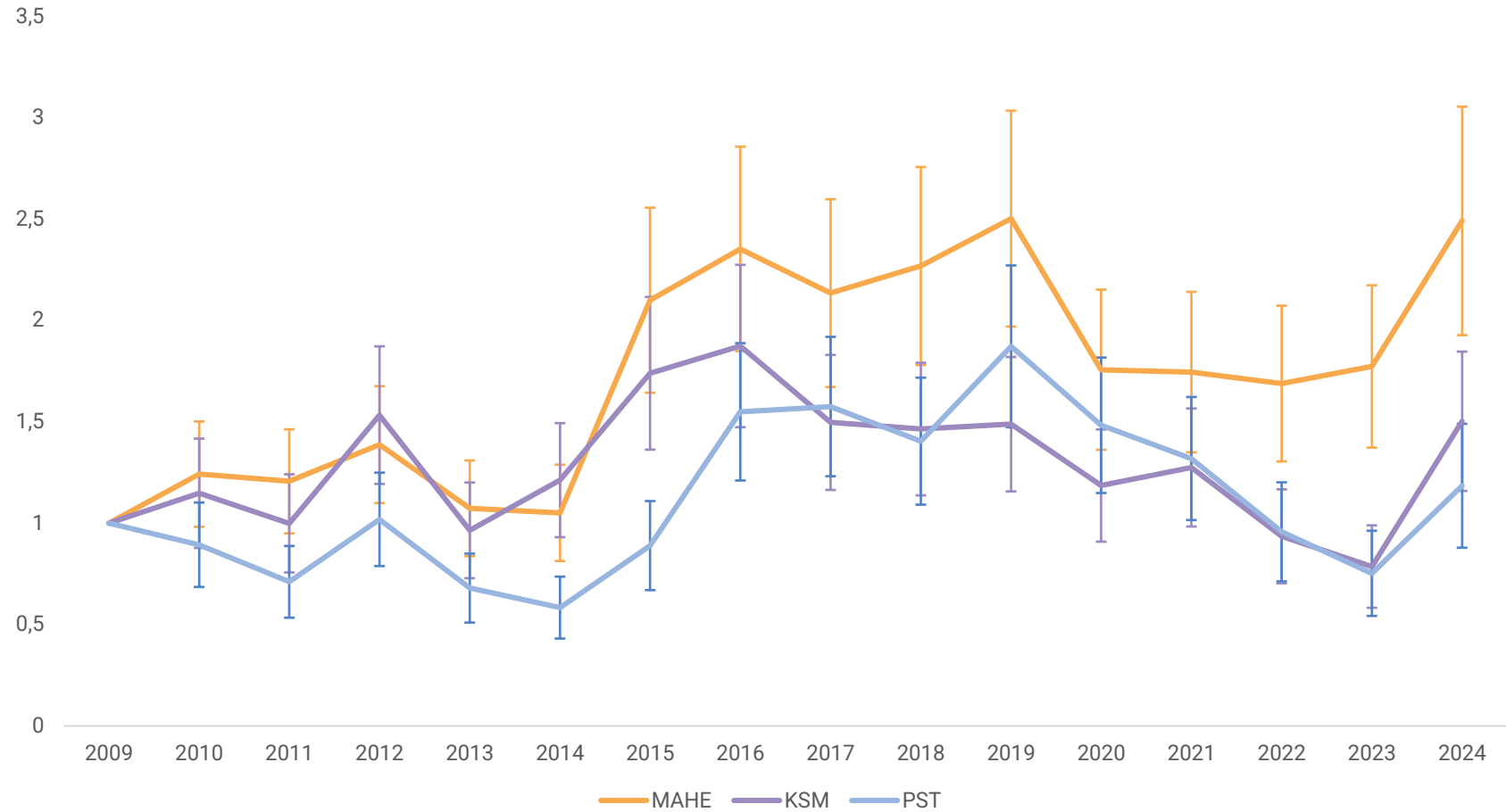
Sekkumise mõju pesitsevate linnupaaride muutusele

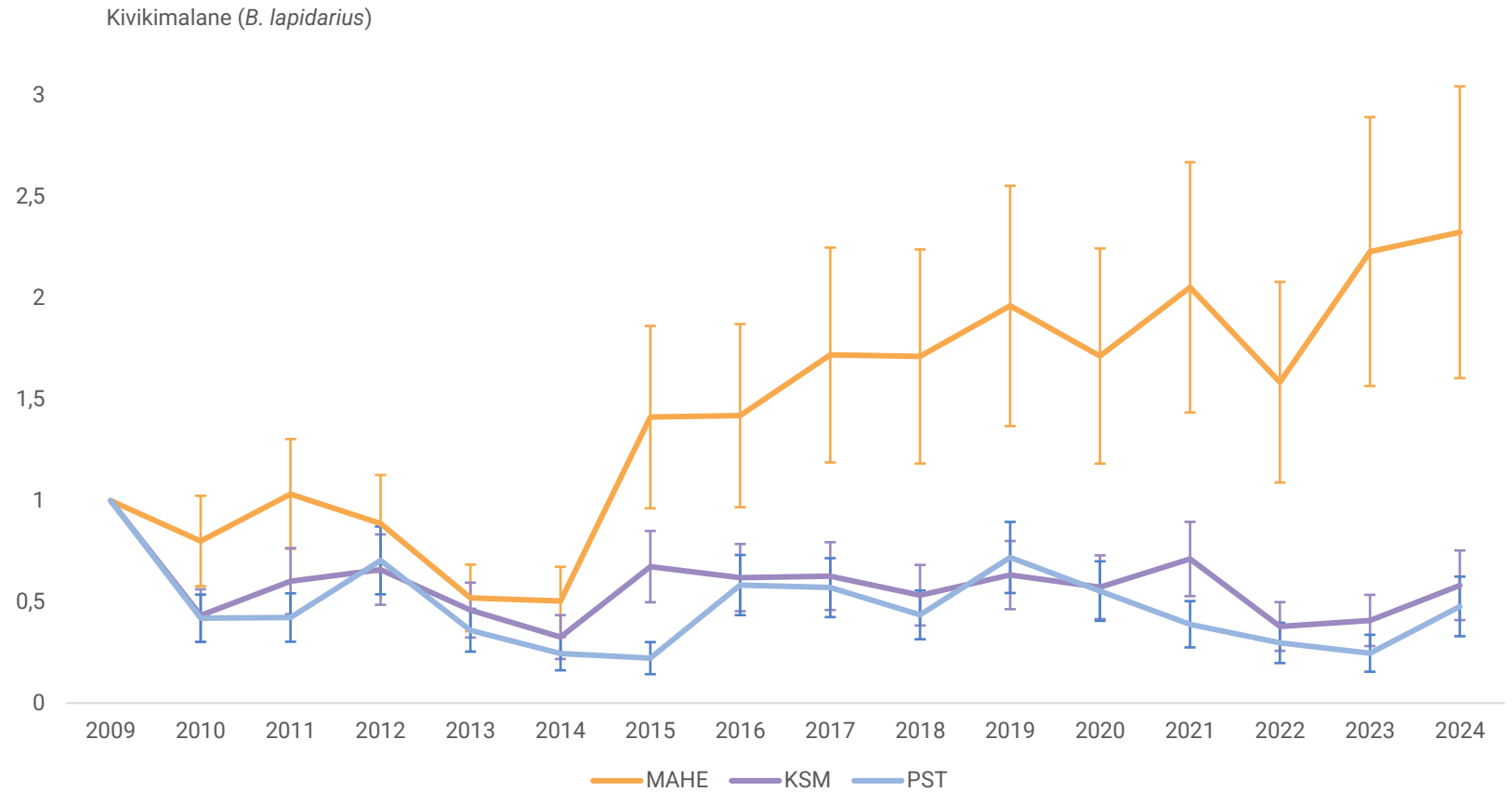
Tulemused – erinevad tootmisviisid - kimalased

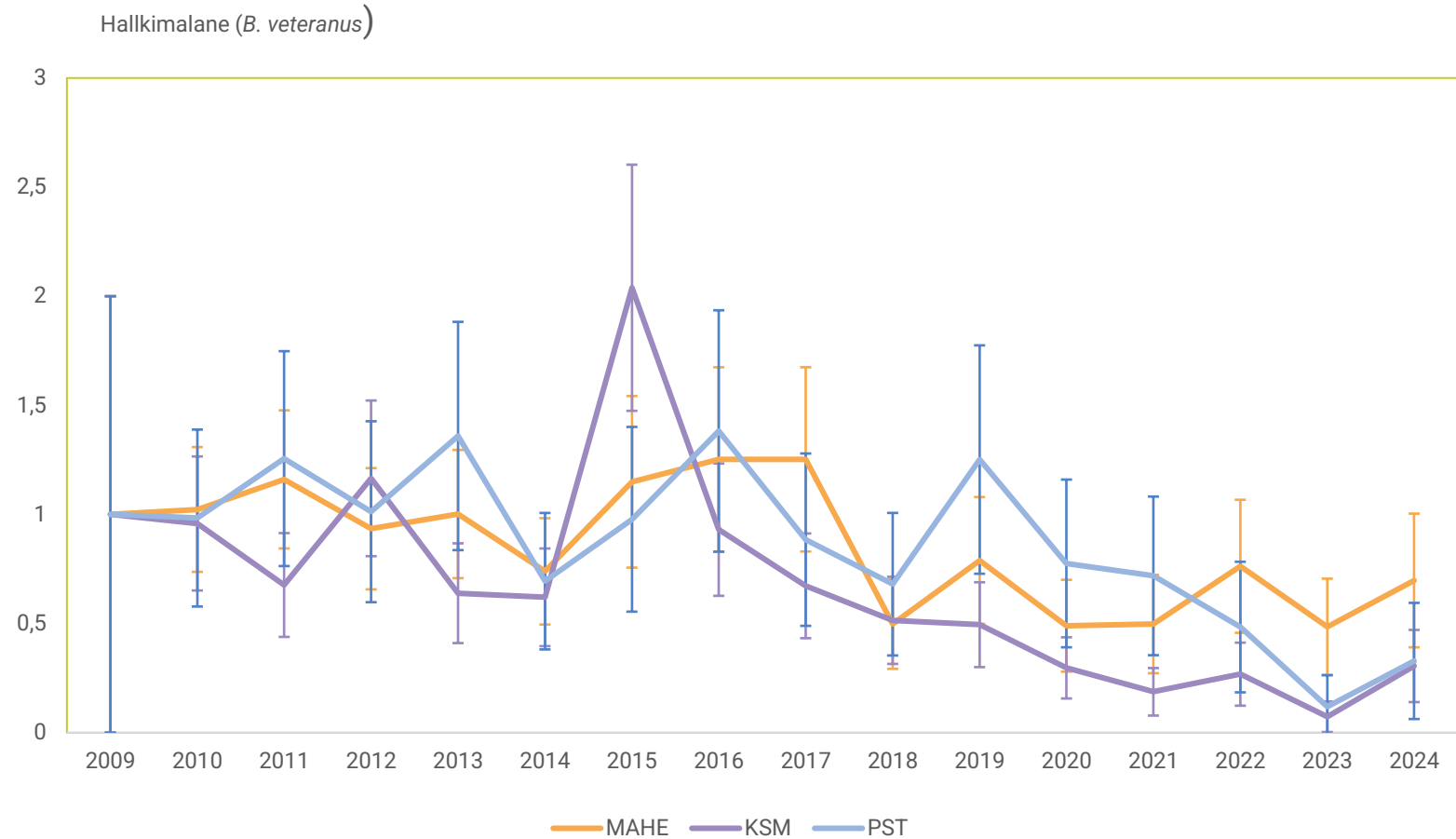
Sekkumise mõju kimalaste arvukuse muutusele

Kivikimalane armastab mahepõlde

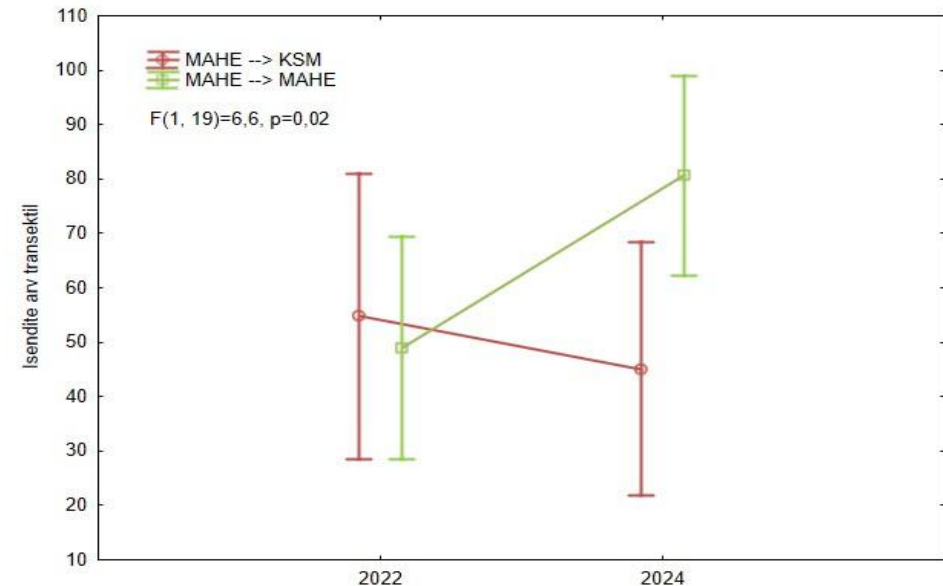
Hallkimalase arvukus kahaneb, aga mahepõldudel on kahanemine väiksem

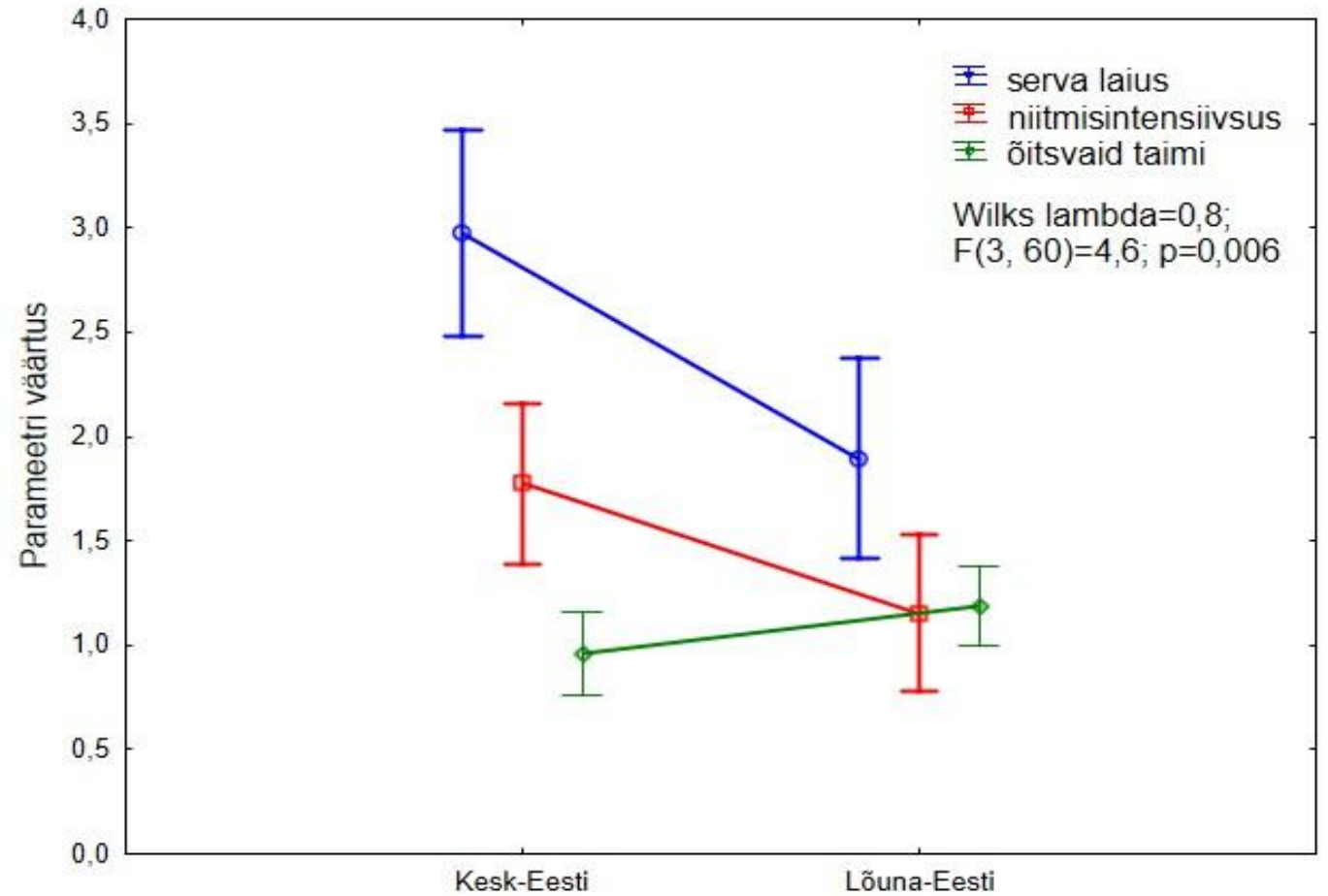
Tootmistüübi muutus kinnitab veelkord, et mahetootmine on kimalastele kasulikum

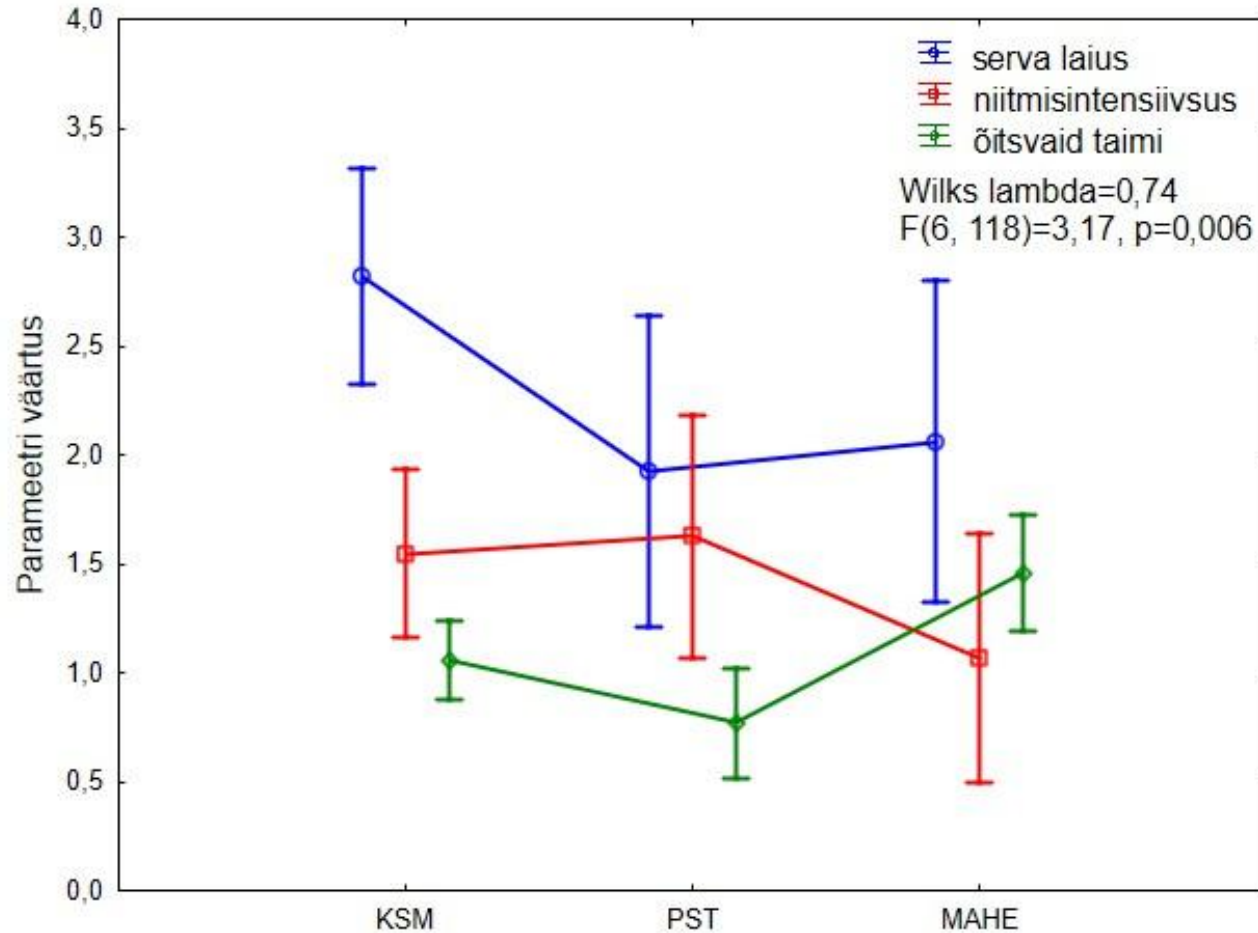
- üheksa seires olnud põldu muutsid tootmistüüpi ja liikusid KSM tootjateks, kontrollgrupp koosnes kümnest põllust
- Kimalaste arv MAHE → MAHE = 49 → 81
- Kimalaste arv MAHE → KSM = 55 → 45

Tulemused – põlluserva kvaliteet

KSM tootjatel on laiemad põlluservad, mis on harvemini tervenisti niidetud, kuid mahealadel on rohkem õisi

Kokkuvõte

Kimalaste arvukus meie põllumajandusmaastikus on stabiilne

Lindude arvukus langeb samas rütmis ülejäänud Euroopaga

Lindude absoluutarvud on mahepõldudel kõrgemad kui tava- ja KSM tootmises aga selget trendi ajas välja ei joonistu

Kimalaste arv on mahetootmises märgatavalt kõrgem ja KSM tootmises enamasti kõrgem kui tavatootmises.

Mida iga tootja teha saab?

- **Kui võimalik, siis ole mahetootja**
- Ära niida põlluservi maha – ohakas ja takjas on ka ilusad!
- Laienda põlluservi ja külva sinna õitsvaid taimi – võta ökoalade toetust niida serva korra aastas, niide kogu kokku
- Vähenda taimekaitset nii palju kui võimalik
- Kasuta looduslikku taimekaitset – 3-18 m laiused ribad põllul iga 50-70 m järel – seal saavad lisaks kasuritele toimetada ka linnud ja kimalased – saad ökoalade toetuse – saad vähendada või ära jätta suure osa insektitsiididest
- Silopõldudel jäta servast, põllusaare ümber või elektripostide vahel vähemalt 1 parem kui 3-5 m ulatuses niitmata. Las ristik/lutsern õitseb. Niida seda korra suve jooksul ja kogu niide kokku.
- Kui võimalik siis lisa oma põldude hulka mesilaste korjeala põld, sügisel saab selle haljasväetisena mulda viia.
- Et vähendada oma tootmise elurikkuse kahjustamise jalajälge võta hooldusesse väärtuslik püsirohumaad, karjata seda ekstensiivselt või niida igal teisel aastal. Niide kogu kokku!

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

Aitäh kuulajatele!

